

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ เพราะโครงสร้างการทำงานไม่ซับซ้อน และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ช่วยบรรเทาความแออัดจากการเจริญเติบโตของสังคมเมือง กระจายสู่เขตชนบท เป็นการให้ทรัพยากร ที่มีอยู่ในท้องถิ่นตลอดจนภูมิปัญญาชาวบ้าน ทำให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น ซึ่ง SMEs ประกอบด้วยกลุ่มธุรกิจ 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มอุตสาหกรรม (การผลิต) กลุ่มบริการ และกลุ่มการค้า (ค้าปลีกและค้าส่ง) โดยอาศัยเกณฑ์การจ้างงานและมูลค่าของสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจในการแบ่งกลุ่ม ดังรายละเอียดในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำแนกตามจำนวนการจ้างงานและสินทรัพย์ถาวร

ลักษณะวิสาหกิจ	จำนวนการจ้างงาน (คน)		จำนวนสินทรัพย์ถาวร (ล้านบาท)	
	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง
กิจการการผลิต	ไม่เกิน 50 คน	51 – 200 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	เกินกว่า 50 – 200 ล้านบาท
กิจการบริการ	ไม่เกิน 50 คน	51 – 200 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	เกินกว่า 50 – 200 ล้านบาท
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25 คน	26 – 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	เกินกว่า 50 – 100 ล้านบาท
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15 คน	16 – 30 คน	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	เกินกว่า 30 – 60 ล้านบาท

ที่มา : ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคเหนือ (2545)

จากตารางที่ 1.1 พบว่า วิสาหกิจขนาดกลาง ประเภทกิจการการผลิตและกิจการการให้บริการ มีการจ้างงาน 51-200 คน และมีสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50-200 ล้านบาท กิจการค้าส่ง มีการจ้างงาน 26-50 คน และมีสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50-100 ล้านบาท และกิจการค้าปลีก มีการจ้างงาน 16-30 คน และมีสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 30-60 ล้านบาท ขณะที่วิสาหกิจขนาดย่อม ประเภทกิจการการผลิตและกิจการการให้บริการ มีการจ้างงาน ไม่เกิน 50 คน และมีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท กิจการค้าส่ง มีการจ้างงานไม่เกิน 25 คน และมีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท และกิจการค้าปลีกมีการจ้างงานไม่เกิน 15 คน และมีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 30 ล้านบาท

อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอที่มีชื่อเสียง ในด้านการท่องเที่ยวและ ได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากรัฐบาลชุดปัจจุบัน มีการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs อย่างต่อเนื่อง โดยมีแหล่งท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการผลิต ทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ บ้านบ่อสร้าง ศูนย์ร่วมบ่อสร้าง บ้านอนุรักษ์กระต่ายสา บ้านจิ้งน๊ก หมู่บ้านคนเมือง ชินวัตรไหมไทย หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา หมู่บ้านหัตถกรรมไม้มะม่วง และหมู่บ้านตีแผ่นแร่ จากเดิมผลิตเพื่อการค้าขายในประเทศ และเป็นกิจการของครัวเรือน เริ่มพัฒนาเป็นอุตสาหกรรม มีการจัดตั้ง ศูนย์หัตถกรรมต่าง ๆ กลุ่มศิลปะชีพ นอกจากนี้ยังกระจายรายได้สู่ภาคชนบท ตามหมู่บ้านใกล้เคียง เกิดการจ้างงาน กระจายตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อรองรับ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ

SMEs ในอำเภอสันกำแพง มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ข้อมูลจากศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคเหนือ (2547) กล่าวถึงอำเภอสันกำแพงอยู่ในผังเมืองแฝดของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้เป็นถนนสายวัฒนธรรมเชียงใหม่ – สันกำแพง ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากกระต่ายสาและร่วม เครื่องประดับอัญมณี เครื่องเงิน ผ้าทอมือ และผลิตภัณฑ์จากไม้ อำเภอสันกำแพงเป็นหนึ่งในอำเภอที่ได้รับการส่งเสริมให้มีโครงการพัฒนาหมู่บ้านหัตถกรรมขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่จาก 3 ใน 12 ศูนย์ เป็นหมู่บ้านในตำบลต้นเปา ได้แก่ หมู่บ้านต้นเปา มีชื่อเสียงในการทำกระต่ายสา หมู่บ้านบ่อสร้าง มีชื่อเสียงในการทำร่ม พัด ไม้แกะสลัก และ หมู่บ้านต้นผึ้ง มีชื่อเสียงในการทำร่มไม้แกะสลัก

จากการสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐให้อำเภอสันกำแพงเป็นแหล่งพัฒนาหมู่บ้านหัตถกรรมส่งผลให้เกิดการขยายตัวของผู้ประกอบการ SMEs ที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อการส่งออกเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นธุรกิจบริการที่ เรียกว่า ธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (shipping) ซึ่งเป็นธุรกิจที่ให้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศมากขึ้น และส่วนใหญ่ ธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศที่ให้บริการผู้ประกอบการ SMEs ในอำเภอสันกำแพง จะเป็นตัวแทนรับขนส่งสินค้า (freight forwarder) หรือ ตัวแทนออกของ (customs broker) ซึ่งมี 132 แห่ง กระจายตามแหล่ง

อุตสาหกรรมการผลิตและการส่งออกที่สำคัญ เช่น อำเภอเมือง อำเภอหางดง และอำเภอสันกำแพง ดังรายละเอียดในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 สถิติการจดทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ในจังหวัด เชียงใหม่ พ.ศ. 2523-2548

ปี อำเภอ	จำนวนสถานประกอบการ				รวม
	2523-2545	2546	2547	2548	
เมือง	67	3	1	8	79
หางดง	22	3	7	6	38
สันกำแพง	4	1	1	1	7
สันทราย	3	-	1	1	5
ดอยสะเก็ด	-	1	-	1	2
สารภี	1	-	-	-	1
รวม	97	8	17	17	132

ที่มา : สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่ (2548)

จากตารางที่ 1.2 สถิติการจดทะเบียนของผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2523 – 2548 มีจำนวน 132 แห่ง สถานประกอบการส่วนใหญ่ ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอหางดง และอำเภอสันกำแพง โดยมีจำนวนสถานประกอบการ 79 แห่ง 38 แห่ง และ 7 แห่ง ตามลำดับ โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2523 – 2545 มีจำนวนสถานประกอบการธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศมากที่สุดถึง 97 แห่ง แสดงให้เห็นว่าธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น เพราะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนกระทั่ง พ.ศ. 2548 มีจำนวนสถานประกอบการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี

การขยายตัวของธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ สืบเนื่องมาจากมีการค้ากับต่างประเทศเพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 1.3 แสดงให้เห็นว่ามูลค่าสินค้าส่งออกที่ผ่านด่านศุลกากรจังหวัดเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2546 มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มจาก 5,900 ล้านบาท เป็น 7,500 ล้านบาท ในปี 2548 และอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น จาก - 3.38 % เป็น + 31.6 % ในปี 2548 แสดงให้เห็นว่ามูลค่าการส่งออกของด่านศุลกากรจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 1.3 มูลค่าสินค้าส่งออกของด่านศุลกากรจังหวัดเชียงใหม่ ในปีงบประมาณ 2546-2548

หน่วย : ล้านบาท

เดือน	2546	2547	2548
ตุลาคม	486.1	498.0	484.0
พฤศจิกายน	416.4	403.1	450.0
ธันวาคม	339.0	404.0	374.1
มกราคม	406.0	366.0	317.1
กุมภาพันธ์	396.0	407.0	399.0
มีนาคม	510.0	461.0	527.0
เมษายน	557.0	531.0	565.0
พฤษภาคม	618.2	519.3	647.0
มิถุนายน	524.2	515.0	816.3
กรกฎาคม	581.0	636.0	847.0
สิงหาคม	557.2	468.0	1,300.0
กันยายน	511.1	495.0	716.0
รวม	5,900.0	5,700.0	7,500.0
อัตราการขยายตัว		- 3.38 %	+ 31.6%

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 (2548)

ธุรกิจ ขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเป็นการดำเนินงานแทนผู้ส่งออก และเป็นบริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ทาง คือ บริการขนส่งสินค้าทางอากาศและบริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศทางทะเล เพื่อลดขั้นตอนหรือกระบวนการส่งออกและนำเข้า โดยให้บริการจัดเตรียมเอกสารสำหรับการส่งออกต่าง ๆ บรรจุทุกสินค้าให้กับผู้ซื้อและผู้ขายทั้งทางเรือและทางอากาศ บริการด้านพิธีการศุลกากร เช่น การออกหนังสือรับรอง (แหล่งกำเนิดสินค้า) และการบรรจุหีบห่อ (packing) เพื่ออำนวยความสะดวก ลดความยุ่งยาก และขั้นตอนที่ซับซ้อนของการส่งออก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ จึงมีบทบาทในกระบวนการส่งออกและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการ SMEs ในอำเภอสันกำแพง

ธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันกันสูง มีทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เนื่องจากการขยายตัวทางด้านการส่งออกของธุรกิจผู้ประกอบการ SMEs เพิ่มขึ้นอย่างมากและมีผลให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ อย่างรวดเร็ว เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศของผู้ประกอบการ SMEs ในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและเอกชน ตลอดจนเป็นแนวทางในการตัดสินใจเพื่อเป็นข้อมูลเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลเพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ประกอบการ SMEs ในการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลของผู้ประกอบการ SMEs ต่อการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการ SMEs ในการใช้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารจัดการ การดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ SMEs ตลอดจนนำปัญหาและอุปสรรคที่พบบมารีบปรุงแก้ไขพัฒนาศักยภาพทางการแข่งขันร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการ SMEs กับผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ